

TOOMAS
JÜRGENSTEIN:
Õpetaja kui
õppija ja looja

LK 2

OSSINOVSKI
REFORM:
töötukassa
muutub
töökassaks

LK 3

HEAD
ÕPETAJATE
PÄEVA!

Õpetajate eri

Sotsiaaldemokraat

Oktoober 2016

www.sotsdem.ee

UUED TEGIJAD KOOLIS: Ott ja Mari-Liis

Mari-Liis Nummert on „Noored kooli“ programmiga õpetajaks saanud, Ott Maidre õppis juba ülikoolis õpetajaks. Mari-Liis on Haaslava vallas asuva väikse Sillaotsa kooli õpetaja, Ott aga Tartus riigigümnaasiumi bioloogiaõpetaja. Sotsiaaldemokraat uuris, mida tähendab olla õpetaja, milliseid hariduspoliitilisi muudatusi me vajame ning milline on õpetaja positsioon avalikus ruumis.

Kuidas sinust õpetaja sai?

Mari-Liis: Tartu ülikoolis õppisin usuteadust ja lähiajalugu. Ülikooli lõppedes tundsin, et minu töö võiks olla praktiline ning see võiks pakkuda väljundit teistele. Leidsin, et koolis võiks see kõik realiseeruda.

„Noored kooli“ programmi õpetajad alustavad oma ametiga kohe, paralleelselt käiakse Tallinna ülikoolis õpetajakoolitusel. Programmi õpetajad on põhikooli õpetajad ja saavad

valida ühe põhiaine, mina valisin selleks ajaloo. Väikses põhikoolis on võimalik anda täiskoormusega vaid eesti keelt ja matemaatikat, nii sain täiskoormuse saavutamiseks aineid juurde. Esimesel aastal olin ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja ning huvijuht. Teisel aastal aga ka inimeseõpetuse ja kunstiõpetuse õpetaja. Naine nagu tsirkus (naerab)!

Meie koolis tulevad need rollid väga loomulikult ja kui

peaks juhtuma, et need ei sobi, siis räägitakse sellest ja neid vahetatakse. Väikekoolide suurimaks mureks ongi vahest see, et inimestele pole pakkuda täiskoormust ja nii sõidavad õpetajad kolme-nelja kooli vahel. Sillaotsa kool teeb väga palju selle nimel, et meie õpetajad saaks õpetada ainult meie koolis. Eelmisel aastal tulin tagasi ülikooli ning töötan nüüd eetikakeskuses. Lisaks annan ühiskonnaõpetuse tunde, kah-

juks on neid põhikoolis vaid kolm – kaks tükki üheksandale ja üks kuuendale klassile.

Ott: Ma olen bioloogiaõpetaja, aga ka uurimistööde koordinaator ja klassijuhataja. See kõik kokku annab mulle ka täiskoormuse. Bioloogiat on kokku neli kursust, ühele klassile kaks tundi nädalas. Riigigümnaasiumis on meil aga viis paralleelklassi. Tunde annan kõigile üheteistkümnendikele, kahele lõpuklassile ja kahele

kümnendale klassile. Koormust annab juurde ka uurimistööde juhendamine.

Miks sa valisid õpetajaameti?

Ott: Mul olid head eeskujud. Mul oli väga hea bioloogiaõpetaja, kes siiani õpetab Viimsi koolis. Kui oleme bioloogiaõpetajate ühingus koos, siis ta alati kiitleb minuga, et olen tema järglane.

Jätkub lk 4-5

JUHTKIRI

Helmen Kütt
riigikogu liige

Poliitkirev sügis

Käes on sügis oma värvikirevuse ja vahvate tähtpäevadega, nagu eakate päev 1. oktoobril ja õpetajate päev 5. oktoobril. Kuu alguses saab tähistada ettevõtlusnädalat. Tulemata ei jää veel ka külmad tuuled, hommikune niiskus, jala all krõbisev rohi ning nohused ninad – nii suured kui väikesed.

Olukord maailmas ja Eestis on ärev, inimestel on küsimusi, millele tihti puuduvad vastused. Valimiskogus jäi president valimata, kolmandale katsele minnakse uuesti riigikogus 3. oktoobril. Samuti on ees tuleva aasta riigieelarve kinnitamine. Haigekassa reservide kiire vähenemine ning uue jätkusuutliku rahastusskeemi kiire leidmise vajadus, õpetajate palgaküsimused, pensioniea ümber toimuv, olukord põllumajanduses ja loomakasvatuses, haldusreform ning teised olulised teemad on praegu nii valitsuse, riigikogu kui ka erakonna laual.

Sotsiaaldemokraadid on olnud ka mitme ebapopulaarse otsuse taga, mida valitsus pidi langetama. Seda ikka selleks, et perede toimetulekut parandada, sest jagada saab seda, mis on maksudega varem kogutud. Maksupoliitika põhjalik muutmine pole kindlasti selles valitsuses võimalik. Sotsiaaldemokraatidena tahaksime kogu maksupoliitika arutluse alla võtta, kuid meie 15 kohta riigikogus ja neli ministrit valitsuses ei ole selleks piisav jõud. Meie piirkonnad ja erakonnaliikmed ootavad aga selgeid sõnumeid ja julgust ka valitsuses mitte vaid „peenähälestada“, vaid pigem riskijulgust ja muutuste algatamist.

Selleks, et olla muutuste teostaja, on meil oluline valmistuda kohalikeks valimisteks. Suured muutused saavad alguse väikestest sammudest. Usust, et maailma muutmine algab oma vallast, linnast, maakonnast ja riigist. Erakonna sõsarad – noored, Kadrid ja seeniorid – on väga aktiivsed ja tublid. Nad on huvitatud panustamisest oma nooruse uljuse, aga ka eaga kaasnevate oskuste ja kogemustega. Kas oleme ikka osanud piirkondade, aktiivsete liikmete ja sõsarate ettepanekuid kuulata ja nendega arvestada? Konstruktivne kriitika, mille käigus pakutakse välja ka lahendusi, tugevdab erakonda ja toob ka uusi inimesi liikmeks. Õnneks on meie

Meie piirkonnad ja erakonnaliikmed ootavad aga selgeid sõnumeid ja julgust ka valitsuses mitte vaid „peenähälestada“, vaid pigem riskijulgust ja muutuste algatamist.

erakonnas rääkimine, oma arvamuse avaldamine ning ka eriarvamusele jäämine normaalne, nagu demokraalikus erakonnas see ka olema peab.

Meil pole põhjust kindlasti öelda ka seda, et kõik on halvasti. Lubadusi saab täita vaid valitsuses, kompromisse otsides, sest opositsioonis jäädkki vaid rääkima ja lubama. Järgmisel aasta alguses käivitub elatisabifond, 1. juulist on põhjust oodata uut hambaravihüvitise süsteemi, pere

kolmandast lapsest lisanduvat 200-eurost peretoetust. Samuti on oodata üksi elavale pensionärile lisanduvat ühekordset toetust, madalapalgaliste maksutagastust, huvihariduse toetust jm. Kindlalt seisame õpetajate palgatõusu eest. Kuigi järgmisel aastal ei ole see veel 120 protsenti keskmisest palgast, ei jäta me jonnii.

Head erakonnakaaslased ja lehelugejad!

Hoolimine, märkamine, kuulamine, naeratus, hea sõna ja headus ei maksa raha, kuid võivad muuta maailma paremaks, sest iga inimene on väärtus ja ainulaadne.

Värvikirevat ning heade mõtete rohket sügist! ●

Sotsiaaldemokraat:

Väljaandja: Sotsiaaldemokraatlik Erakond
Address: Toompuiestee 16, Tallinn 10137 Telefon: 611 6040
Tellimine, kaastööd ja lisainfo: ajaleht@sotsdem.ee

UUE KOOLI ÕPETAJA peab olema samal ajal ka õppija.

Õpetaja kui õppija ja looja

Toomas Jürgestein
riigikogu liige

Oktoober on õpetajate ja ettevõtjate tunnustamise kuu. Kui tavaliselt on meil kuu tegija rubriigis mõni tubli sotsiaaldemokraat või uhke sünnimüts, siis seekord otsustasime siin tunnustada õpetajat.

Õpetaja ametit võib pidada mitmeti. Nii ei kirjuta Oskar Luts mitte ainult tänapäevani püsivast ideaalist õpetaja Laurist, vaid ka köster Julk-Jürist, kirjanik Mats Traat keskendub 1973. aastal ilmunud „Pommeri aias“ autoriteetsele elupõlisele koolimehele, kes tunneb end koduselt nii klassiruumis kui ka põllul, kuid kaks aastat hiljem ilmunud „Ingeris“ tõi ta peategelaseks hoopis väikese saare keskkoolis töötava ja oma õnne otsiva noore naise.

Kui olen püüdnud sõnastada õpetaja ideaali, olen pööranud abi saamiseks pilgu oma ajast kaugemale vaadanud mõtlejate poole. Näiteks on meie pedagoogiteaduste raudvara Johannes Käis välja toonud vana ja uue kooli kümme käsku. Esitan need paaridena nagu ka Käis.

Kui vaadata neid Käisi toodud seisukohti lähemalt, on selge, et uue kooli õpetaja peab olema samal ajal ka õppija. Ta peaks arvestama õpilaste huvisid, tegelema iseseisvate õpilastega, kes armastavad vaielda.

Lisaks peaks ta armastama oma tööd ja see tekitab alati rõõmu, aitama nõrgemaid ning võtma vastu tugevamate abi – tean omast käest hästi, et jään digiseadmete käsitlemisel või inglise keeles hätta, on loomulik sellel alal palju kompetentsemalt õpilastelt abi paluda.

Teisena peab õpetaja olema ka looja. Küllap saan siin näiteid tuua mitmest valdkonnast, kuid religioosne inimesena toon näite usust. Üheks minu lemmikkohaks Vanas Testamendis mõned read loomislugudest (1Ms 2:19–20), kus seisab kirjeldus sellest, kuidas Jumal peale loomade valmistegemist need inimese ette toob ning inimene neile nimed annab. Selles pisut humoorikalt kõlavas loos esineb inimene Jumala kaasloojana, st looming kuulub

sügavalt inimese olemuse juurde. Ning loomulikult peakski õpetaja olema sügavalt inimlik.

Kas on palju noori, kes tahaks selliseks õpetajaks saada? Mäletan paar aastat tagasi üht kena õhtupoolikut, kui kohvitasin Tartus Raekoja platsil. Istusin kohviku äärmises reas ning möödakäijate naeratuste, viipamise ja mõnesõnaliste tervituste tiheduse tõttu hakkasin aimama, mis tunne võib olla superstaaril. Tõusnud kojuminekuks, jõudsin esimesel

viiekümnel meetril vestelda kolme seltskonnaga ja umbes sama palju suhtlemissoove pidin käimasolevate jutuaajamiste tõttu edasi lükkama.

Kohatud tuttavatest 90% olid mu õpilased. Kuulsin, kuidas läheb algajal juristil, noorel loodusteadlasel, esimesi samme tegeval rahandusspetsialistil, juba tegijal IT-mehel. Kuid üsna harva olen saanud vahetada mõtteid õpetajaks õppimise või kellegi pedagoogilisel tööol tehtavate esimeste sammude üle.

Samas olen sel sügisel kuulnud sõnavõtte, mis on tekitanud

Mulle tundub, et õpetaja soovis õppida, tahtes olla loominguline ning õpetajatele omaselt seda kõike teistega jagada on olemuselt midagi üldiselt sotsiaaldemokraatidele omast.

lootust, et avatud õppija ja loojana mõistetud õpetajaamet muutub taas atraktiivsemaks. Tsiteeriksin Paide arvamusfestivalil kõlanud Tallinna reaalkooli keemiaõpetaja Martin Saare mõtteid: „Kui õpetaja ametikohale ei ole suurt konkurentsi, siis saab väita, et tööle on võetud igasuguseid ja igasugustele pole keskmistki palka vaja. Praeguseks oleme Eesti müstilise keskmise palga sisuliselt kinni püüdnud ja nüüd tuleb see keskmise retoorika kõrvale jätta. Nüüd on aeg rääkida õpetaja kui kõrgharidusega spetsialisti, oma valdkonna eksperdi ja loovisiku sissetulekust ja see on kindlasti üle keskmise.“

Traditsiooniliselt on sotsiaaldemokraatide hulgas olnud õpetajaid. Ma tegelikult eriti ei üllatunud, ehkki rõõmustasin, kui kuulsin, et tänavuste aasta õpetajate nominentide hulgas on sotsiaaldemokraate. Mulle tundub, et õpetaja soovis õppida, tahtes olla loominguline ning õpetajatele omaselt seda kõike teistega jagada on olemuselt midagi üldiselt sotsiaaldemokraatidele omast. ●

Vana kool

Pane tähele ja kuula sõna
Jäljenda
Ära liigu klassis ilma loata
Ära räägi ilma loata
Ära naera tunnis ilma loata
Püüa olla kõige parem
Püüa teistest ette jõuda
Ära aita kaasõpilasi
Ära kasuta kaasõpilase abi
Ära astu üle kooli kodukorrast

Uus kool

Ole huvitatud oma tööst
Ole iseseisev
Ole vaba, uuri, katsu järele
Vaidle
Tunne rõõmu oma tööst
Püüa töötada eeskujulikult
Püüa aidata kogu klassi
Aita eriti nõrgemat
Võta vastu tugevama abi
Tee nii palju kooli heaks, kui suudad

OSSINOVSKI REFORM: töötukassa muutub töökassaks

Uuest aastast tulevad tööinimestele õppetoetused

Septembri keskel sai valitsuselt heakskiidu tervise- ja tööministri Jevgeni Ossinovski kava, mis aitab tulevikus arendada töötajate oskusi, võimaldab neil liikuda valdkondade vahel ja ettevõtete sees, leevendada töøjõupuudust ja ennetada töötuks jäämist.

Eesti majandusel seisavad ees struktuursed muutused: selge on, et meil on eelkõige puudus kõrget lisandväärtust loovatest töökohtadest. Mitu strateegiat, näiteks „Eesti 2020“ ja „Eesti ettevõtluse kasvustrategia 2014–2020“ näitavad näpuga meie töøjõu kvaliteedile, öeldes, et Eestis on puudus sobivate oskustega töötajatest, liiga palju on kutse- ja erialase hariduseta töötajaid, ei osaleta piisavalt elukestvas õppes ega tööalases koolituses ning napib tööandjate vajadustega sobivaid õppekavasid. Enamgi veel, tööandjate rahaline toetus oma töötajate osalemiseks formaalõppes on teiste OECD riikidega võrreldes oluliselt madalam (vastavalt 20% Eestis ja 32% OECD riikides keskmiselt) ning ka ettevõtete panustamine töötajate enesetäiendusse pole meil üldiselt levinud.

Kui lisada karm tõsiasi, et rahvastiku vananedes ja vähenedes jääb ka töötajaid aina vähemaks, siis on investeeritud töötajate oskuste ja teadmiste arendamisse mõõdapääsmatud. Lisaks töötute tööleaitamisele tuleb meil hakata hoolitsema nende eest, kes praegu töötavad, ent kel on puuduva kvalifikatsiooni, aegunud oskuste või tervise tõttu põhjust karta töötuks jäämist või kelle oskused ei võimalda majanduse struktuurimuudatustega kaasa minna ja on takistuseks nende sissetulekute kasvatamisel. Niisamuti tuleb meil enam toetada ettevõtteid, kellel napib kvalifitseeritud töøjõudu. Tegu on põhimõttelise muutusega seniste tööturuteenuste osutamisel ning hea meel on kinnitada, et

töötukassa, tulevikus siiski pigem töökassa, on selleks valmis.

Koolituskaardi süsteem

Ühe uuendusena laieneb töötute puhul hästi toimunud koolituskaardi süsteem töötavatele inimestele. Eesmärgiks on võimaldada erialast täiendus-koolitust ja digipädevuste koolitusi üle 50-aastastele või ilma eri- või kutsealase hariduseta töötajatele, kelle sissetulek jääb alla mediaanpalga. Lisaks saavad koolituskaarti kasutada oma keeleoskuse arendamiseks puuduliku eesti keele oskusega töötajad ning inimesed, kes ei saa tervise seisundi tõttu oma ametikohal jätkata. Meede toetab õppimist valdkondades, mis valmistavad ette tööks kutsealadel, kus on töøjõu vajaduse uuringu järgi

Eestis on puudus sobivate oskustega töötajatest, liiga palju on kutse- ja erialase hariduseta töötajaid, ei osaleta piisavalt elukestvas õppes ega tööalases koolituses ning napib tööandjate vajadustega sobivaid õppekavasid.

tuvastatud kasvav töøjõuvajadus ja nõudlus töøjõu järele ületab pakkumist. Sellised kutsealad on tuvastatud töøjõuvajaduse uuringuga ja nendega saab tulevikus tutvuda töötukassa kodulehel. Koolituskaardi ülempiir ühele inimesele on 2500 eurot kolme aasta peale.

Tasemeõppes osalemise toetus

Teiseks hakkab töötukassa uuel aastal pakkuma tasemeõppes osalemise toetust, millega ärgitatakse kutseharidust või

Töö- ja terviseminister Jevgeni Ossinovski: Inimestel peavad saama ümber õppida enne, kui tehnoloogia pealetung nad senisest tööst ilma jätab

rakenduskõrgharidust omandama eri- või kutsealase hariduseta inimesi või neid, kellel võib olla vajadus ümberõppeks. Toetust saavad ka need töötajad, kes ei saa tervise seisundi tõttu oma ametikohal jätkata. Toetus on mõeldud kutse- või rakendus-kõrghariduse omandamiseks. Meetme sihtrühm hõlmab kokku koguni 326 712 praegust töötajat ja 26 964 töötut. Siingi toetatakse õppimist õppekavadel, mis valmistavad ette tööks kutsealal, kus töøjõu nõudlus ületab pakkumist. Valdkondade piirangut ei seata, kui isiku tööle asumine või töötamine on takistatud tervise seisundi tõttu. Tasemeõppe toetus on üldjuhul 130 eurot kuus, ent kui isik ei tööta ega saa töötushüvitisi, siis 260 eurot kuus. Mõlema toetuse puhul on oluline, et seda saavad taotleda töötajad, kes on tasunud töötuskindlustusmaksset vähemalt 12 kuud koolituse taotlemisele eelneva 36 kuu jooksul. Mõlema meetme puhul tuleb töötaval inimesel pöörduda töötukassa karjäärinõustaja poole.

Tööandja koolitustoetus

Kolmas, tööandja koolitustoetus

on suunatud tööandjale, kes seisab silmitsi töøjõunappusega või oluliste muudatustega, mis vajavad töötajate mahukamat koolitamist. Tööle värbamisel soodustatakse eelisjärjekorras töötuna arvel olevate inimeste koolitamist. Kui nende seast sobivaid kandidaate ei leidu, võib töötajaid leida ka muul viisil, kuid ka sellisel juhul on enam toetatud ebasoodsamas olukorras olevate sihtrühmade koolitamine. Koolitustoetust saab taotleda ka töötaja töötamise jätkamiseks muutuvates oludes ehk juhtudel, kui tööandja korraldab ümber oma majandustegevuse, võtab kasutusele uue tehnoloogia või kvalifikatsiooninõuded uuenevad. Sõltuvalt sihtrühmast jääb tööandja koolitustoetus 1250 ja 2500 euro piiresse ühe töötaja kohta. Toetuse saamiseks tuleb esitada töötukassale põhjendatud taotlus.

Uued töötust ennetavad meetmed lähevad järgmisel aastal töötukassale maksuma ligi 3 miljonit eurot. See on oluline samm, et investeerida rohkem meie oma inimestesse, toetada üksikisikuid ja majanduse struktuurimuudatusi laiemalt. ●

MINISTRI VEERG

Hannes Hanso
kaitseminister

Naised on kaitseväkke oodatud

Kaitseministrina on minu kohus seista selle eest, et Eesti kaitsevägi tugevneks ja seal oleks piisavalt motiveeritud ja professionaalsete oskustega inimesi, ilma kelleleta ei toimi ükski sõjaväeline üksus ega relvasüsteem. Seda ülesannet täites ei saa mööda vaadata tõsiasi, et sisuliselt on meil pool elanikkonnast oma riigi kaitsmisest eemale jäänud – naised moodustavad ajateenijatest alla ühe protsendi. Ja seda hoolimata sellest, et kõigi kodanike võrdsed õigused, kohustused ja vabadused on ühed kesksed väärtused, millel meie riik rajaneb.

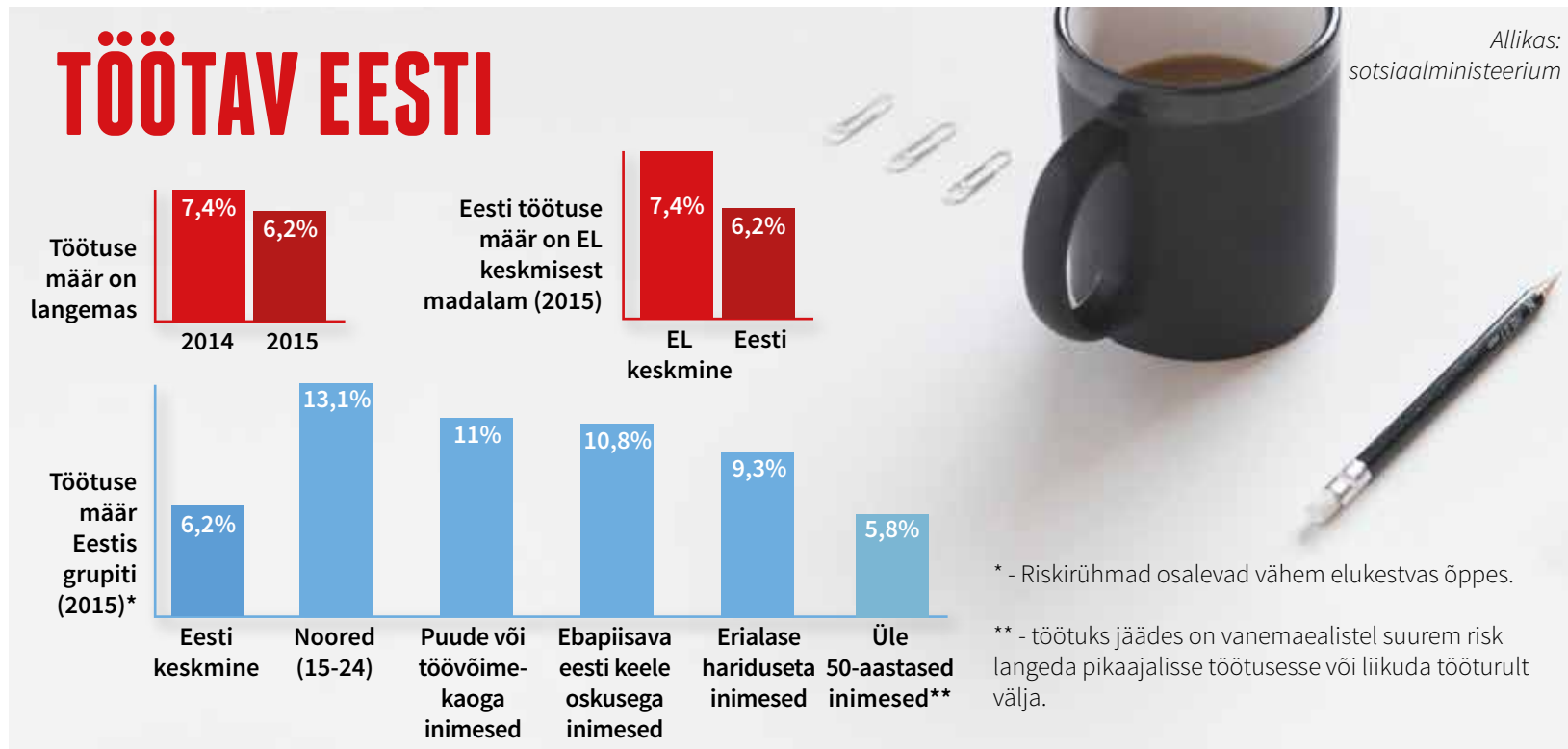
Küll aga on nii mõnedki neid pärast seda, kui 2013. aasta kevadel avanes naistele võimalus tulla vabatahtlikult kaitseväkke, tõestanud, et nad suudavad meestega võrdväärselt teenistuse läbida. Noorte naiste valmisolek tulla kaitseväkke end proovile panema ja uusi oskusi omandama või ka tegevteenistuses karjääri tegema oleks märksa suurem, kui ühiskonnas ei oleks levinud suhtumine, et militaarvaldkond on vaid meeste pärusmaa.

Tervitan igati avalikku arutelu soorollide teisenemise ja võrdõiguslikkuse üle, mis perspektiivis võiks viia ühiskondliku hoiakuni, et naiste roll riigikaitstes peab suurenema.

Küllastasin septembri keskel Norrat, kus sain põhjaliku ülevaate sellest, kuidas on norrakad läbinud pika tee sooneutraalse kohustusliku ajateenistuseeni. Norra on teinud seda seepärast, et teenima tuleksid parimad võimalikud kodanikud ja et saada endale parim kaitseväge. Kui Norras võetakse teenistusse 15 protsenti aastakäigu noortest, siis Eesti kutsub ajateenistusse 30 protsenti noortest meestest. Norra kaitseväes ei ole kunstlikke soopiiere.

Usun, et ka meil saab muuta meeste keskset lähenemist ja vabaneda vanameelsetest mõttemallidest. Tervitan igati avalikku arutelu soorollide teisenemise ja võrdõiguslikkuse üle, mis perspektiivis võiks viia ühiskondliku hoiakuni, et naiste roll riigikaitstes peab suurenema ja naistel olgu meestega võrdsed võimalused oma kodu ja maa kaitsmiseks. Tabu all ei tohiks olla ka küsimus sellest, kas ka Eesti peaks sarnaselt Norraga minema üle naiste kohustuslikule ajateenistusele. Minu kõhutunne ütleb, et Eesti ühiskond ei ole nii otsustavaks sammuks veel valmis. Aga pole kahtlustki, et meil on palju motiveeritud ja patriootlikke naisi, kes hindavad kaitseväge ja sealseid karjääri võimalusi. Naiste ulatuslikum riigikaitsetesse kaasamine eeldab aga süsteemset ja järjepidevat tööd, mida seni ei ole ükski minister ega poliitik ette võtnud. Mina olen selleks väljakutseks valmis. ●

„Läks Kallas Brüsselisse, tuli tagasi sotsiaalliberaalsemana. Läks Ansip Brüsselisse, on muutunud sots-liberaalsemaks. Keda veel saadame?“ [Twitter](#).

Meie Marcus on aasta gümnaasiumi-õpetaja nominent

Aasta õpetaja auhinnagala nominendiks esitati sotsiaaldemokraatide ridadest Ernst Marcus Hildebrandt Tartu Hugo Treffneri gümnaasiumist, kes peab oma suurimaks saavutuseks õpetajana seda, kui õpilased tulevad ta tundi naerutusega ja lahkuvad hea tujuga.

Marcus liitus sotsidega 2007. aastal. Saksamaal sündinud ja kasvanud mees oli sotsiaaldemokraatia toetaja ka seal. „Eestis astusin SDEsse, sest mul tundus, et Eesti oli liiga parempoolne ja oli vaja tasakaalu. Kuigi ma väga aktiivne erakonnaliige ei ole, on mul väga oluline, et sotsiaaldemokraatia põhimõtted valitsevad ka siin.“

Õpetajaks otsustas ta hakata juba 10. klassis ja seda mitmel põhjusel. Kuna Saksamaal on meesõpetajate osakaal palju suurem kui Eestis, siis olid talle paljudes ainetes mehed eeskujuks. „Üle poole minu õpetajatest olid mehed ja ma nägin, et nad nautisid oma ametit.“

Hildebrandt märkis, et lisaks annab õpetajaamet võimaluse rakendada ja arendada oma huvisid, nagu inglise ja ladina keel. „Samuti annab see mulle võimaluse pensionieani töötada noorte inimestega. Võin öelda, et see oli õige otsus, sest tunnen ennast – vähemalt vaimsalt – veel väga noorena. Ja mis seal salata: Saksamaal on õpetaja amet väga hästi tasustatud ja väärtustatud, mis tegi minu jaoks valiku veel lihtsamaks.“

Ta lisas, et Eestis väärtustavad õpetajat õpilased. „Nad on tänulikud ja panevad meid tähele.“

Kui aga võtta palka mõõdupuuks, siis leiab Marcus, et peame kahjuks tunnustama, et õpetaja ei ole endiselt väärtustatud. „Just avaldati OECD haridusstatistika kogumik „Education at a Glance 2016“, mille kohaselt on teiste ametitega võrreldes õpetajate palk madal.“

Aasta õpetaja laureaadi kuulutatakse välja 8. oktoobril Jõhvis. Hoiame Marcusele põialt! ●

MARI-LIIS NUMMERT JA OTT MAIDRE tähtsam on läbisaamine õpilasega

Lisaks olid mul rahvatantsurühmas väga head meesõpetajad, kes tõestasid, et see on hea amet.

Üheksandas klassis ütlesin oma klassijuhatajale, et minust ei saa kunagi õpetajat. See näitab, et inimene ei ole kivist raiutud ja väärtused võivad aja jooksul muutuda. Just gümnaasiumis on veel võimalik noort inimest suunata ja kujundada.

Õpetajaamet ei tee õnnelikuks, raske on öelda, et miski teeb õnnelikuks. See on väga binaarne. Õpetajaamet annab sisu. Elule väärtuse. See on väsitav ja kohutavalt aeganõudev amet, aga see annab tunde, et oled õiges kohas ja teed õiget asja. See on see, mida ma tahan teha, ja see on see, kes ma olen.

Mari-Liis: Eks minu mõtte koorumise lugu ole ka sarnane. Kindlasti olen paar korda öelnud, et minust ei saa õpetajat. Mingil hetkel sai sellest aga vajadus. Minu praegune töö eetikakeskuses ja töö õpetajana täiendavad üksteist. Saan koolis õpilastelt ja kolleegidelt sisendit, mida ja kuidas tahetakse

õppida ja näiteks milline on õpetajate koolitusvajadus. Saan seda kõike võtta arvesse, kui töötame välja uut tunnikava, meetodikat ja koolituskava.

Ma arvan, et see on vähem kui kümne aasta küsimus, kui näeme, et nihe toimub headelt eksamitulemustelt pigem inimese kujundamisele. Enam lähevad hinda oskused – sotsiaalsed oskused, funktsionaalne lugemisoskus, allikakriitika.

Rohujuuretasandil toimuvad ju kõige suuremad muutused ning hariduspoliitikate kujundajad ja abimehed ülikoolist peaksid peaksid olema kursis sellega, mis klassiruumis toimub.

Mida tähendab olla õpetaja?

Ott: Õpetajaametist vaid 20 protsenti moodustab klaasi ees seismine. Tähtsaima osa tööst teen pärast tunde ja vahetunnis. Ennekõike õpetame tähtaegadest kinnipidamist, kuidas end väljendada, kuidas suhelda, kuidas aidata teineteist ja küsida abi, kuidas tunnistada oma vigu ja seda, et see pole maailma lõpp. Kuidas hakkama saada päriseluga.

Uurimistööde kirjutamine on näiteks meil protsessipõhine, vaheetappidega. Mitte ainult orienteeritud tulemusele. Kuna see on protsess, õpetame selle vältel noortele oskusi – kuidas viidata, kasutada andmebaase, planeerida aega ja teha eneseanalüüsi. Ma lasen neil bioloogias ka esseesid kirjutada, et nad seoks omandatud faktid.

Mari-Liis: Sellisel juhul oled sa täpselt see õpetaja, keda riiklik õppekava

ootab. Põhikooli õppekavas on kirjas, et õpilast peab ette valmistama isiklikuks eluks, tööeluks, suheteks ja rollideks, mis neid noori ootavad. Isetoimiva õpilase kasvatamine käib koolis. Proportsionaalselt moodustab see enamuse, õpetaja ei sihi tulemust või teadmist, vaid suurt pilti.

Ma arvan, et see on vähem kui kümne aasta küsimus, kui näeme, et nihe toimub headelt eksamitulemustelt pigem inimese kujundamisele. Enam lähevad hinda oskused – sotsiaalsed oskused, funktsionaalne lugemisoskus, allikakriitika. Juba on terve hulk aineid, kus teadmiste kõrval hinnatakse oskuste omandamist. Ma väga tahaks kiita neid inimesi, kes on koostanud viimastel aastatel ühiskonna- ja ajalooeksameid. Ma näen seda püüdlust liikuda teadmiste kontrollilt oskuste kontrollile. Tadmised on pelk vahend oskuste ja pädevuste saavutamiseks.

Kas sa tunnend, et Eesti ühiskonnas on õpetajaamet väärtustatud?

Mari-Liis: Arvan küll, et on. Kui käin ringi ja räägin, et see on tähtis amet, loob see kaja. Kui ma käin ja räägin, et elame viletsalt ning keegi meist lugu ei pea, tekitab see sarnaselt kaja – aga negatiivse kaja. Õpetajad peavad hakkama end ise käsitlema avalikus ruumis arvamusi liidrina. Õpetajad peavad ise üles näitama ametiuhkust. Nad peavad võtma ise selle julguse ja võtma sõna, sest nad on targad inimesed. Mulle teeb head meelt, et „Noored kooli“ programmist tuleb nii palju kirjutavaid inimesi. Et Ott kirjutab nii tihti nii haridus- kui ka muudel teemadel. Kes on parem tagasi sidestama ühiskondlikke protsesse kui mitte õpetaja?!

Kui meie eesmärk on, et minu praegused õpilased on kümne aasta pärast kõik loovad inimesed,

kellel on kõik vajalikud 21. sajandi oskused, kes jagavad neid väärtusi, siis kuidas mina, kes ma neid inimesi kasvatan, saan olla teistsugune? Ma sooviksin, et õpetajad hakkaks endast rohkem mõtlema kui headest õpetajatest. Pärast nelja aastat koolis teeb mind väga kurvaks, et paljud õpetajad seda ei tee. Õpetajaks olemise enesekindlus on madal.

Ott: Enamik inimesi, kui tutvustad end uues seltskonnas õpetajana, vaatavad seda õpilase positsioonist. Nende mälestus koolist ei pruugi olla just ilus ja nad arvavad, et koolis pole miski muutunud pärast nende koolipingist lahkumist.

Lisaks on suur osa õpetaja tööst nn varjatud, keegi ei näe, kui tegeled õpilastega individuaalselt. Klassiruum peaks olema avatum, nii saaks ka ehk teised inimesed aru, millega õpetaja tegeleb. Miks ma neid lõputuid pilte endast ja õpilastest teen, eks ikka selle pärast, et kõik näeks, kui vinget kutse mul on.

Meie ühiskonnas soovitatakse kõigil ikka oma liistude juurde jääda. Nii ka õpetajal. Aga see ei pea nii olema.

Kas õpetaja peaks olema apoliitiline?

Ott: Õpetaja rollis peaks ta jah olema apoliitiline, ta peaks edasi andma erinevaid seisukohti ja näitama, et erinevad arvamused on head. Inimesena on tal õigus oma arvamusele ja seda avaldada. Aga hoolikalt tuleb valida konteksti.

Mari-Liis: Õpetajana on oluline olla samal lainepikkusel Eesti hariduspoliitiliste suundumustega ja õppekava sisuga. Toon näite – meeste ja naiste võrdõiguslikkus on väärtus, mida õpetaja aitab õpilasel mõtestada. Kui õpetaja töötab sellele aktiivselt vastu, siis usun, et ta kooli tööle ei sobi. Ma ütlen ikka oma õpilastele, et olge selle suhtes kriitilised, mida ma räägin, ärge nõustuge minuga, sest olen õpetaja. Olge kriitilised, kaaluge erinevaid arvamusi.

Mari-Liis ja Ott leiavad, et õpetajad peavad hakkama

Mis tunne on olla noor õpetaja? Kas vanemad kolleegid jagavad teiega väärtuselist ruumi?

Ott: Minu eeliseks vahest on see, et sain riigigümnaasiumi loomise juures olla. Kõik õpetajad said panustada nendesse väärtustesse, mida otsustasime edasi kanda. Selle käigus sai selgeks, et põhiväärtusi jagame kõik, hoolimata vanusest. Vanus ei tähenda kohe seda, et see õpetaja oleks kuidagi halvem. Vanemad suudavad ja tahavad olla sama innovaatilised kui nooremad õpetajad.

Mari-Liis: Neid müüte meil ikka jagub vanemate õpetajate kohta – nad kasutavad vanemaid meetodeid, ainult noored õpetajad suudavad nüüdisaegset õpikäsitlust edasi anda. Ma tunnen end endiselt ebakompetentsena oma vanemate kolleegide kõrval. Minu kolleegid on meeletult targad ja osavad inimesed. Nad on moodsad õpetajad.

OTT MAIDRE

Haridus

2011–2014	TÜ, gümnaasiumi loodusteaduste õpetaja, MA
2007–2011	TÜ, haridusteadus (loodusteaduslik suund), BA
1995–2007	Pirita majandusgümnaasium

Töö

2015–...	Tartu Tamme gümnaasium; bioloogiaõpetaja, uurimistööde koordinaator
2013–2014	Joensuu Peruskoulu, abiõpetaja
2012–2013, 2014–2015	Tartu loodusmaja, huviringide juhendaja
2008–2011	TÜ psühhiaatrikliiniku laste-osakond, hooldaja
2008 suvi	Kandersteg International Scout Center (Šveits), vabatahtlik
2008–...	Tartu Raatuse gümnaasium, keemiaõpetaja

MARI-LIIS NUMMERT

Haridus

2013–2015	Tallinna ülikool õpetajakoolitus (MA)
2008–2013	Tartu ülikool usuteaduskond (BA)
2006–2008	Tallinna 32. keskkool ajaloo-õiguse õppesuund

Töö

2016–...	„Noored kooli“ ja Tallinna ülikooli õpetajakoolitus, kasvatusteaduse ja kasvatusfilosoofia lektor.
2015–...	Tartu ülikooli eetikakeskus, väärtuskasvatuse kooli projektijuht
2014–...	Sillaotsa kool, ajaloo-ja ühiskonnaõpetuse õpetaja
2013–2014	Friedebert Tuglase nim. Ahja kool. ajaloo-ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, huvijuht
2011–2013	SA Noored Kooli esindaja Tartu ülikoolis
2011–2012	Tallinna linnavolikogu SDE fraktsiooni aseesimehe nõunik

DRE: kõige

a end ise käsitlema arvamusiidrina, kujundama avalikku ruumi ning näitama ametiuhkust.

	ÕPETAJAJAID	ÕPILASI	ÕPILASTE ARV ÕPETAJA KOHTA	ÕPILASTE ARV ÜHE ARVUTI KOHTA	KOOLI PINDALA (m²)
Sillaotsa kool	19	111	5,8	4,8	1987
Tamme gümnaasium	31	385	12,4	31,2	5580

Allikas: Haridussilm

Väärtuseline erinevus on olemas, küll aga ei tekita see probleeme, kui kollektiivis sellest avatult räägitakse. Ja kui vastakuti üksteise arvamust aktsepteeritakse.

Mis võiks teisiti olla? Millele võiks senisest rohkem hariduspoliitikas rõhku panna, millest koolis kõige enam puudus on?

Ott: Ehk vaid see palga küsimus, õpetajad väärivad ausat palka.

Mari-Liis: Ma arvan, et küsimus on rohkem palga ja tööaja tasakaalus. Kolmekuine suvepuhkus on suurim õpetajaametiga seotud müüt. Õpetajad peavad sellest ajast end koolitama ja see on igati õige. Aga puhkust keset kooliaastat ei saa võtta. Kokku on õpetaja puhkus vaid üks kuu, õppeaastasisesed koolivaheajad kuluvad tundide ettevalmistamisele ja kollektiivi koosolekutele, õppenõukogudele.

Ma muudaksin ka Eesti kooli avatumaks. Et õppematerjalid oleks avatud keskkonnas jagatud, neid süsteeme on palju, aga mõtteviis vajaks veel järeleaitamist. See võiks olla midagi sellist: see, mis ma koolis teen oma klassi heaks, võiks olla hea ka kellelegi teisele. Kui sa jagad, saab sellest rohkem, see muudaks koole kiiremini paremaks.

Ott: Bioloogiaõpetajate ühingu me jagame materjale omavahel.

Kuidas te sotsiaaldemokraatidega seotud olete?

Mari-Liis: Ma töötasin Tallinna linnavolikogus volikogu aseesimehe nõunikuna, toona oli selleks Jaak Juske. Jaak kutsus mind sellesse ametisse. Kohtusin temaga esimest korda õpilasmalevas, kui ülikooli olin läinud. Ta oli juba toona legendaarne maleva rühmajuht. Me klappisime omavahel silmapilkselt.

Ott: Töötasin mõnda aega Soomes õpetajana

Klassiruum peaks olema avatum, nii saaks ka ehk teised inimesed aru, millega õpetaja tegeleb. Miks ma neid lõputuid pilte endast ja õpilastest teen, eks ikka selle pärast, et kõik näeks, kui vinge kutse mul on.

ja seal mõistsin, et poliitika on oluline elu osa. Nii liitusin erakonna noorteorganisatsiooniga ning mind kaasati väga kiiresti. Maailmavaade oli see, mis mind kutsus.

Mida ütlesite Eesti õpetajatele?

Ott: Eestis on hea õpetaja olla.

Mari-Liis: Jah. Eesti õpetajad teevad imetlusväärset tööd, on professionaalsed ja ägedad inimesed. Eesti õpetajad on kõige eeskujulikumad õppurid. ●

Narva tõstab lasteaia-õpetajate palku

Ants Kutti

Narva linnavolikogu liige

Narva opositsioonileeri kuuluvad sotsiaaldemokraadid esitasid tänavu aktiivselt lasteaiaõpetajate palgatõusu puudutavaid seaduseelnõusid ning Narva linnavolikogu enamus hääletas septembri lõpus lasteaiaõpetajate palkade tõstmise poolt – see otsus puudutab rohkem kui 300 Narva 18 lasteaia töötavat õpetajat.

Palgad kerkivad 2017. aasta jaanuarist 15 protsenti: noorempedagoogi töötasu kasvab 583 eurolt 670 eurole, pedagoogil 623 eurolt 715 eurole, vanempedagoogil 730 eurolt 840 eurole ning pedagoogil-metoodikul 891 eurolt 1020 eurole.

Tuletan meelde, et meie fraktsioon nõudis algul palkade tõstmist 20 protsendi võrra, kuid tsentristid olid selle vastu. Et pedagoogid

päris tühjade kätega ei jääks, tegime enne istungi algust ettepaneku tõsta nende palku 15 protsendi võrra.

Meie pedagoogid on selle ära teeninud, et neile lõpuks tähelepanu pöörataks ning neid tehtud töö eest tänataks.

Leian, et täna oleks palkade tõstmata jätmise küüniline, seda enam, et raha selleks on. Narva linnavalitsus on viimase kahe aasta jooksul aktiivselt lasteaedade võrku optimeerinud ning tänu sellele rohkem kui 400 000 eurot kokku hoidnud. Kellele siis veel kui mitte pedagoogidele see raha minema peaks? ●

Mida teha lasteaedadega ehk millist probleemi lahendame?

Kairit Pihlak

Rakvere abilinnapea ja õpetaja

Kuigi laste arv on kahanemas, on linnu ja valdu, kus igale lapsele ei jätku lasteaia kohta ning ainsaks lahenduseks peetakse tavaliselt uute lasteaedade ehitamist. See nõuab üle jõu käivaid investeeringuid. Nii ongi pidev nokk-kinni-saba-lahti-olukord ja lapsed ripakil. Rakvere näitel võin kinnitada, et kui süüvida probleemi sisusse ja ressursidega mõistlikult ja õiglaselt toimetada, võib lahendusi leida lihtsamalt.

Rakveres oleme mõne aastaga jõudnud olukorda, kus saame öelda, et kõik lapsed alates kolmest eluaastast saavad lasteaeda ja kõik nooremad lapsed, kelle vanemad peavad tööle minema, saavad hoitud. Tõepoolest, oleme küll avanud viis uut rühma, kuid kogu suure probleemi lahendamise juures osutus palju märkimisväärsemaks mõtteviisi muutmine.

Millist probleemi me lahendame?

Laste vajadused on eri eluetappidel isesugused. Olen veendunud selles, et kuni neljanda eluaastani on lapsel kahtlemata kõige parem olla koos ema või isaga. Paraku on paljud vanemad sunnitud pärast vanemahüvitise saamise lõppu tööle minema. Lahendamist vajab küsimus, kuhu panna laps: ehk esmavajadus on lapse hoidmine, mitte õppekavajärgne õpetamine. Nii väikse lapse põhitegevuseks on õppida ennast riidesse panema, lusikat hoidma ja muidugi mängima. Selliste tegevuste juhendamiseks ei ole kindlasti vaja magistrikaadi ega kvalifitseeritud spetsialistide muusika- ja liikumistunde, nagu seadus praegu sõimerühmades ette kirjutab. Nii väiksele lapsele on kõige sõbralikum variant hoidjatädi või väike lastehoid kodu lähedal.

Alates neljandast eluaastast on mõistlik pöörata rohkem tähelepanu süsteemsele oskuste omandamisele ja kooliks ettevalmistamisele, mida lasteaia õppekava järgi ka tehakse. Selline õppimine ehk alusharidus peab olema kättesaadav kõikidele lastele, kelle vanemad seda soovivad. Ja kahtlemata on siin vajalik õpetaja haridus ja tarkus.

Lasteaiaõpetaja tasu

Selleks, et lasteaiaõpetaja saaks tasustatud võrreldavalt kooliõpetajaga, soovitan analüüsida ka lasteaia tegevusi – millised nendest vajavad spetsialisti ja millised mitte. Kui magistrikaadiga õpetaja töö hulka kuulub kingapaelade sidumine, siis see on ressursi raiskamine. Eestis on juba kasutusel mudeleid, kus rühmas üks õpetaja võtab vastutuse õpetamise eest ja teised töötajad aitavad teda. Kuna kõikide tegevuste jaoks ei ole vaja eriharidust, saab töökorralduse muutmisega tagada ka piisava palgafondi, et haridust väärtustada.

Rakveres ongi lasteaiaaastik jagatud kaheks: alla kolmeaastastele on lastehoid ja alates neljandast eluaastast kõigile lasteaed. Mõlemat tasandit pakub nii linn ise kui ka erasektor linna toetusel. Lapsevanema panus on mõlemal tasandil ühtlustatud, sõltumata sellest, kas teenust

pakub linn või erasektor. Sellise tulemuse saavutamiseks oleme teinud head koostööd erasektoriga, kellel on väga suur motivatsioon, kui neid väärtustatakse võrdse partnerina.

Mul on hea meel, et koolieelse lasteasutuse seadus muutub, mis näitab, et mõtteviisi muutmine ning hoiu ja lasteaia lahtimõtestamine laste ja perede vajadustest lähtuvalt annab kohalikele omavalitsustele paindlikkust nii tähtsa valdkonna korraldamisel. Kui ressurss pole piisav ideaalmaailma loomiseks, siis tuleb jagada see sinna, kus on kõige suurem vajadus. ●

Annela Ojaste

Vikerkaare lasteaia direktor

Lasteaedade puhul on minu arvates peamiseks probleemiks lasteaiaõpetaja töötasu väga suur kõikumine omavalitsuseti. Kui riik on kehtestanud lasteaiaõpetajatele ühtsed kvalifikatsiooninõuded ning seadusest tulenevad kohustused, siis peaks olema töötasu sarnane olenemata sellest, kas õpetaja töötab Orava või Viimsi valla lasteaia. Usun, et haldusreform tõstab valdade võimekust, kuid pean siiski oluliseks riigieelarvest kaetava lasteaiaõpetaja töötasu alammäära kehtestamist.

„Just nüüd on kõige rohkem vaja sisepoliitilist koosmeelt strateegiliste küsimuste otsustamisel ning ohutunnet ja tundlikkust rahvusvahelise olukorra ja Eesti asendi tajumisel.“ [Tartu Postimees](#).

PESi juht Sergei Stanishev: meie väärtuste ja põhimõtete järele on suur nõudlus

Tallinna külastas septembri alguses Euroopa Sotsiaaldemokraatliku Partei (PES) president Sergei Stanishev. Ta oli aastatel 2005–2009 Bulgaaria peaminister, 2001–2014 sealse sotsialistliku erakonna esimees ja alates 2011. aastast PESi juht. Sotsiaaldemokraat uuris, mis asju ta Eestis ajas, mis saab Euroopa Liidust ja milline on sotsiaaldemokraatlike erakondade tulevik.

Mis toob teid Eestisse?

Minu eesmärk on tugevdada sidemeid Euroopa sotsiaaldemokraatlike erakondade vahel. PESi eesmärk ei ole ainult poliitikat teha Brüsselis tasemel, vaid ka praktiliselt toetada riiklike erakondi. Igas riigis on poliitiline kliima väga erinev, nagu on erinevad erakondade vajadused, ja selleks, et PES saaks rohkem erakondadele pakkuda, oleme loonud töörühmad ja püüame regulaarselt kohtuda erakondade esimeestega.

Eesti on tuleva aasta teises pooles Euroopa Liidu esistujariik, kohtumisel arutasime, kuidas PES saab Eestit selles toetada. Näiteks leppisime kokku, et korraldame Tallinnas PESi perre kuuluvate peaministrite koosoleku.

Milline on sotsiaaldemokraatlik vaade Euroopa Liidu tulevikule?

Minu hinnangul on Euroopa Liidul kolm valikut. Esiteks – konservatiivne-liberaalne

Nooremad põlvkonnad tunnevad, et nende elu hakkab olema märksa keerulisem, kui oli nende vanematel. Eriti riikides nagu Kreeka ja Hispaania, kus noorte tööpuudus on pea 50 protsenti. Enamikus riikides, mõningate eranditega, on noorte tööpuudus topelt üldisest tööpuudusest. Kui noored ei usu Euroopa Liidu projekti, on meil probleem, nii majanduslik, sotsiaalne kui ka poliitiline. Kokkuvõtlikult võib öelda, et konservatiivide poliitika on viinud ühiskonna lõhenemiseni. Solidaarsuse ja ühtsuse tunne on lõhutatud.

Teine – mis on tõusuteel, ekstreemne rahvuslus ja populism. Nende peamine lähtepunkt: kõik kuri tuleb Euroopast ja selle bürokraatiast, mis meist on kauge ja sunnib peale valet poliitikat.

Kui noored ei usu Euroopa Liidu projekti, on meil probleem, nii majanduslik, sotsiaalne kui ka poliitiline.

Meid päästab ainult rahvusriik ja müüride ehitamine piiridele.

Seda vaadet esindavad näiteks UKIP Londonis, Le Pen Pariisis ja Kaczyński Poolas. Nende lubadus on kaitsta ja hoida inimesi globaliseeruva maailma hirmude eest. Nad lubavad, et omapäi jäävad riigid globaalses maailmas püsima. Mis on julm

hirmude eest. Nad lubavad, et omapäi jäävad riigid globaalses maailmas püsima. Mis on julm

Kohtumisel vasakult: Giacomo Filibeck, PESi asepeasekretär, Kristen Kanarik, Randel Länts, Jevgeni Ossinovski, Sergei Stanishev, Konrad Golota ja Rainer Vakra.

kes 2009. aastal võitlesime kärpepoliitikate vastu. Olin toona peaminister (Bulgaarias), mäletan kuidas 2008-2009. aastani oli Euroopa Komisjoni ühtsel seisukohal, et peame päästma finantssektori. Sest see on majanduse vereringe. See sai tehtud. Ja võrdlemisi edukalt. Kui turud on ebakindlad ja investeeringuid majandusse ei tule ja kasvu pole, tuleb seda tasandada tugevate avaliku sektori investeeringutega. Toona oldi ka seisukohal, et sotsiaalkaitse inimestele peab säilima. Ebakindlatel aegadel tuleb inimestesse kindlust süstida ja neid toetada. Pärast 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimisi sai komisjoni peafookuseks kärpepoliitika. Öeldes: „Peamine probleem ei ole selles, kuidas turud toimivad või kuidas kapitalism töötab, vaid probleem lasub avaliku sektori kulutustes.“ Mis parimal juhul on vaid üks osa majanduskriisist.

Meie, sotsiaaldemokraadid, olime need, kes ütlesid, et meil on kriisist väljatulemiseks vaja investeeringuid ja ka avaliku sektori investeeringuid. Meil on vaja uusi töökohti ja sotsiaalkaitset. Seda võitlust peame tänaseni. Pärast 2014. aasta valimisi on meil õnnestunud natuke tüürida komisjoni sinnapoole, aga selles vallas on veel väga palju vaja ära teha. Meie ülesanne on seda kiirendada.

Kas 2009. aasta kärpepoliitika on Euroopas toimuva radikaliseerumise põhjuseks?

Kindlasti. Sellest ajast on iga inimese ees pidevalt õhus üks küsimus: „Te päästsite pangad, aga mitte mind.“ Ebavõrdsus ja ebakindlus ühiskonnas süvenes sel ajal. Süvenes riikide sees ja vahel.

Konservatiivid ja liberaalid

ütlevad, et heaoluriik on liiga kallis ja seetõttu kannatavad riikide elarved. Nad tahavad öelda, et peame jätkama senise liberaalpoliitikaga. Sellesama Thatcheri ja Reagani aegse poliitikaga, mille kohaselt on riiki ja regulatsioone liiga palju, kõik tuleb erastada ja turud on õiglasel ning isereguleeruvad. Kui nii käituda, kaob majandusest tsüklilisus ja meid ootab ees vaid majanduskasv.

Säärane majanduspoliitika on reaalsusest kauge ja selle tulemina ütlevad inimesed, et demokraatia ei tööta. Meie hääli ei loe ja otsuseid teevad meie eest need, kes on süsteemist väljas ehk rikkad.

Kuidas majandust ergutada olukorras, kus peab vähendama avalikke kulutusi, samas on vaja hoida üleväl heaoluriiki, on demograafiline kriis ja lisandväärtust ettevõtteid enam kasvatada ei suuda?

(Naerab.) Siin üht hõbekuuli, millega kõik mured lahendada, ei ole. Aga alustada võiks investeeringutest – kombinatsioon avaliku ja erasektori investeeringutest. Euroopa Investeeringupank on käivitanud ühe säärase fondi, mis kombineerib avaliku sektori garantiid ja erasektori raha. Selle maht pole aga piisav, kui võrrelda seda triljonitega, mis kulutati pankade päästmiseks. Üldiselt tuleb tegeleda majanduse stimuleerimisega. Selleks on võimalusi ja vahendeid küll.

Teiseks, on vaja reforme. Ma ei arva, et kõike peaks säilitama nii, nagu see meil praegu on. Pealegi pole see võimalik. Maailm on pidevas liikumises. Uued võimalused ja väljakutsed kerkivad iga päev. Iga süsteem peab suutma kaasas käia nende muutustega. Meie,

sotsiaaldemokraadid, oleme selleks ellu kutsunud progressiivse reformi plaani. See on reformide maatriks. Selle keskmes on haridus – kui tahad luua konkurentsivõimelist majandust, on vaja haritud inimesi.

Meie, sotsiaaldemokraadid, olime need, kes ütlesid, et meil on kriisist välja tulemiseks vaja investeeringuid ja ka avaliku sektori investeeringuid. Meil on vaja uusi töökohti ja sotsiaalkaitset. Seda võitlust peame me tänaseni.

Näiteks noortgarantii küll ei muuda maailma, aga on hea algus. Põhineb see Austria mudelil, neil on programm kestnud juba aastaid ning noorte tööpuudus vaid neli protsenti. Garantii eesmärk on anda noortele vajalikud oskused, aidata leida tööd ja alustada oma eluga. Programmi eelarve on 6 miljardit eurot, eks ise riikides töötab see eri tasemel. 2020. aastaks tahame programmi kasvatada 20 miljardi euron.

Kolmandaks on küsimus rahas ja prioriteetides. Küsimus on selles, kuhu seda investeerida ja kuidas koordineerida.

Kokkuvõttes saame me olla globaalne mängija vaid siis, kui hoiame kokku. Itaalia võib Eestiga võrreldes olla suur riik, aga Brasiiliaga ta võistelda ei suuda.

Milline on sotsiaaldemokraatide tulevik Euroopas?

Tulevik on meie kätes. Võrdsete võimaluste, võrdsuse ja solidaarsuse ning huvide tasakaalu järele on suur nõudlus. ●

Sergei kõnet pidamas PESi kongressil.

lähenedamine ehk süsteem töötab ja jätkata tuleb 2009. aastal alustatud kärpepoliitikaga ja 1980ndatest domineerinud eelarvepoliitikaga, mis tegeleb avaliku sektori võlaga ja makroökonomikaga, aga ei puuduta rahulolematust ühiskonnas.

Reaalsus on aga see, et üha rohkem inimesi Euroopas näeb tänu neile otsustele liitu kui jõudu, mis ainult karistab, kärbib heaolu, ei kaitse inimesi ega hooli neist.

vale. Kui piirile saab seina ehitada, siis kuidas sa ehitad interneti ümber seina? Kõige hullem on aga see, et säärane ideoloogia viib Euroopa tagasi varastesse 1920.-30ndatesse, kus riigid konkureerisid omavahel. Lisaks nõuab säärane ideoloogia vaenlast, olgu selleks siis Euroopa Liit, pagulased või teised riigid. See lõhub Euroopa omavahel kaklevateks väikesteks tükkideks.

Kolmas – see, mis on meie õlgadel ja vastutada. Meie olime esimesed,

Valijamees Anto Liivati tegas laupäev

Anto Liivat

SDE Tallinna linnavolikogu fraktsiooni esimees

Septemberi keskpaigaks oli 335-liikmeline riigikogu ning kohaliku omavalitsuse esindajatest koosnev valimiskogu valitud, mina nende hulgas.

Kohe sai ka minust presidendikandidaatide potentsiaalne saakloom. Moel või teisel püüdsid sümpaatiat võita kõik kandidaadid. Vestlused kogenumate kolleegidega lubavad arvata, et nii aktiivset presidendikampaaniat pole Eestis kunagi varem toimunud. Pea iga päev saabus mõnelt kandidaadilt ühe- või teistsugune sõnum. Oli selleks siis telefonikõne, e-kiri, kutse kohtumisele või kellegi toetusavaldus kandidaadile, millest valijamees loomulikult pidi teada saama. Võtan kõigi kandidaatide ees mütsi maha – nad tööpoolest pingutasid, nägid vaeva ja tahtsid riigipeaks saada. Ja see on tore.

24. september, valimispäev

7.30 – uni läks ära. Ikkagi vist ootusärevus. Keedan kohvi ja loen värskeid uudiseid.

10.30 – hommikueine võetud, hakkam Estonia poole jalu-tama. Enne hoiatati, et turvakontrolli läbimiseks tasub aega varuda.

11.05 – jõuan Estoniasse. Kõigepealt küsitakse allkirja. Daamid selgitavad, kuidas nemad teevad kindlaks, et hoonesse siseneksid õiged inimesed. Mõtlesin endamisi, et küllap siis järgmise laua juures tehakse kindlaks, et õiged inimesed ka

Anto Liivat sisenemas Estonia kontserdisaali 24. septembril

palistavad mõned lustlikud kolme- ja neljamõttelised repliikidevahetused eri erakondade valijameeste ning kampaaniameeskondade liikmetega.

12.10 – istun äärmises reas ja jõuan ühena esimestest kasti juurde. Valimisspordi suurüllatust siiski ei sünni – Marika Tuus-Laul on minust eespool.

12.20 – jalutan tagasi kohvikusse, kus end üles seadnud Tallinna TV ja Rein Toomla küsivad intervjuud. Paluvad veidi oodata, kuni eetri hõivanud doktor Vassiljev oma jutu lõpetab. Ja oodata tuleb. Vassiljev ju oma „Tervisevõtme“ saates harjunud korraga poole tunni kaupa rääkima. Viskame Toomlaga nalja, et tegelikult saab ka pikemalt rääkida. Meie oleme harjunud lausa pooleteise tunni kaupa tudengeid rõõmustama.

13.10 – teed ristuvad Mailis Repsiga. Küsin, kas sobib, kui ühe pildi teeme? Klõps tehtud, küsib Mailis, et kas sain erakonnas ka kõva koosa, kui tema kampaaniat

institutsioonide pädevused üle vaadata.

13.53 – loetakse Kallase häält. Minu ees istuv Reformierakonna noorema põlvkonna poliitik ohkab kergendatult „Jumal tänatud!“, kui Kallas Kaljurannast mööda läheb. Jõks ja Kallas teise vooru, Kaljuranna tagasihoidlik tulemus on üllatav. Reps jääb kolme häälega välja. Siin peab Savisaare käsi mängus olema, mõtlen endamisi.

14.15 – lõunapaus. Arutame erakonnakaaslastega, kuidas edasi. Kallas tundub olevat selge favoriit, aga Jõksi toetajaid on vist meie seas pisut rohkem.

15.40 – tagasi Estonias. Utest sisse veel ei lasta, tuleb oodata. Kohtun sümpaatselt IRLi naispoliitikuga, kes soovib kindlasti Jõksi poolt hääletada.

15.50 – liiguvad jutud, et Keskerakonna valijamehed ei kavatse üksmeelselt Kallast toetada, kuigi see oli Savisaare selge suunis. Paistab, et Keski noor kaardivägi enam ei halasta...

16.15 – lasen teise sedeli kasti ja jalutan kohvikusse. Nüüd jääb vaid tulemusi oodata.

17.00 – algab teise vooru häälte lugemine. Allar Jõks 134 häält. Liiguvad jutud, et valimine kukub läbi, sest tühjade sedelite kuhi laual paistab liiga suur. Nii ongi. Siim Kallas 138 häält, märgistamata sedeleid 57.

Kokkuvõte

Kahju, et president jäi valimata nii riigi- kui ka valimiskogus. Siiski tasub esimeste emotsioonide lahtumise järel arvestada, et iga president ja tema valimine on olnud Eestis ajastu märk, millelt peegeldub tolle aja ühiskonna- ja poliitikaolu värvigamma kogu oma ilus ja valus. Pea viiendik tühje sedeleid ei ole valimiste nurjumise põhjus, nagu peaminister, kelle partei esitas lausa kolm kandidaati, ekslikult väitis. See on presidendivalimise protsessis koostöövalmiduse puudumise ja arrogantsi tagajärg. Niisiis pole sõnumitootaj mõtet tappa. Küsimine parem, kuidas edasi? ●

Kolm aastat õpetajana – rõõm igast päevast

Jack Juske

Õpetaja ja Tallinna linnavolikogu liige

Kui ma 2013. aasta septembris esimest korda Gustav Adolfi gümnaasiumis, ärevus südames, ajalooõpetajana klassi ees seisin, ei osanud arvata, et ka kolm aastat hiljem samasuguse kirega õpetajatööd teen.

Tõsi, olen põgusalt õpetajana töötanud ka 1996. aasta kevadel Valgamaal Puka keskkoolis. Kuigi edasised aastad viisid mind tööle Tallinna linnavolikokku, olen laste ja noorsootööga puutunud kokku pidevalt. Nii suviti õpilasmaleva komandörina või aastate jooksul sadu õpilasekursioone tehes. Linnavolikogu liikmena olen lõõnud kaasa pealinna lasteade ja koolivõrgu arengukava

üllatuslikult tunnustas kooli juhtkond mind selle eest. Omandatud õppetüki jutustamist nõutakse tänapäeval koolis üha vähem. Oma seisukohtade kaitsmist, kõnepidamisest läheb aga kõigil elus vaja.

Kuna GAG asub Tallinna vanalinnas linnamüüri ääres, olen teinud kõigile oma klassidele õppeaasta jooksul mitu ekskursiooni kooli lähimbruses. GAG väärtustab Eesti vanima järgemööda tegutsenud gümnaasiumina kooli ajalugu ja selle õpetamist. On ju koolil lausa oma muuseum. Tegime kooli muuseumile Facebooki-lehe, et kogudes leiduvaid unikaalseid fotosid ja muid Eesti kultuuriloo olulisi materjale laiemale avalikkusele tutvustada. Viimased kaks aastat on abiturientid teinud üle 30 kooli ajaloost rääkiva lühiopefilm. Gümnaasiumi 385. sünnipäevaks kirjutasin libreto kooli kummituslugudest rääkivale rokkooperile.

Kooli tulles olin kuulnud hirmulugusid meelest bürokraatiast, mis õpetajal oma põhitöö kõrvalt on vaja raita. Eks klassijuhatajate koormus ongi palju suurem, aineõpetajana sain aga e-kooli kiiresti selgeks ja ka ülejäänud kohustuslikud tööülesanded pole tükkki küljest võtnud. Õpilaste kirjalike tööde kontrollimine ei võta ajaloos väga palju aega. Tuleb lihtsalt vältida tegemata asjade kuhjumist.

Aga kuidas poliitik õpetajapalgast ikkagi ära elab?

Tõsi, nelja lapse isana läheks puhtalt pedagoogi tööstasust toimetulek väheke raskeks. Samas on viimastel aastatel õpetajate palk märgatavalt kasvanud. Ka on mulle alati meeldinud tegelda korraga mitme asjaga. Linnavolikogu lihtliikme hüvitis, aga eelkõige ajalooramatute kirjutamisest ja ekskursioonide eest saadav raha võimaldab pere ilusasti ära toita. Õpetajate palga jõudmiseks 120 protsendini keskmisest palgast tuleb aga valitsusel veel pingutada.

Kuigi on olnud raskeid hetki, pole ma otsust õpetajaks minna kahetsenud. Lähen igal hommikul rõõmuga tööle, teades, et ees ootab pingeline päev. Päev, mille lõpuks oled taas maailma natuke paremaks kohaks muutnud.

Kuigi ma olen õpetaja, olen selle ajaga ka ise väga palju õppinud. Mulle meeldib koolis. Sellest on saanud minu põhitöökoht. Nagu ütles üks mu sõber: „Jaak, sa oled nüüd poliitikas kaasa lõõv õpetaja.“ ●

Kuigi on olnud raskeid hetki, pole ma otsust õpetajaks minna kahetsenud. Lähen igal hommikul rõõmuga tööle, teades, et ees ootab pingeline päev. Päev, mille lõpuks oled taas maailma natuke paremaks kohaks muutnud.

koostamisel. Samal ajal mõlkus peas mõte kunagi taas kooli õpetajaks minna. Ja kevadel kolm aastat tagasi võttiski Gustav Adolfi gümnaasiumi (GAG) direktor Hendrik Agur minuga ühendust – neil ajalooõpetajat vaja. Juba järgmisel päeval löime käed.

Pakuti täiskohaga tööd, aga esimesel aastal ei julgenud kohe täie rauaga alustada. Esialgu oli koormus 16 tundi nädalas, teisel aastal 20, kaks viimast aastat aga juba 22 tundi ehk kerge ülekoormus. Ajaloo kõrval annan nüüd ka ühiskonnaõpetuse tunde.

Tänapäeval on rõõm õpetajana töötada

Õpikud on head, igas klassis videoprojektor, imelihtne vaadata vanu filme või kuulata muusikat. Olen püüdnud teha ajalootunde võimalikult huvitavaks, tuues oma kodusest raamatukogust kaasa vanu ajalehti, dokumente ja fotosid. Samas ei asunud minu ajalooklass mitte GAGi renoveeritud peamajas, vaid enam kui sajandi eest ehitatud kapitaalremonti ootavas kõrvalmajas. Sel õppeaastal läks vana maja lõpuks remonti. Järgmist õppeaastat saame alustada juba renoveeritud hoones.

Kutsun oma õpilasi igas tunnis klassi ette suuliselt vastama. Mullegi

Valimiskogu mõllu keskel, Anto Liivat, Urve Palo ja Lauri Läänemets.

õigesti hääletaksid. Eemaldan metallesemed ja läbin turvavärava.

11.25 – veel on kõik suhteliselt vaikne. Kohtun teise erakonda kuuluva valijamehest jahi-kaaslasega Ida-Virumaalt. Haaramine kohvikust kaks lihapiirukat ja kohvi. Lobiseme veidi tühjust-tähjust ja seejärel muidugi ka presidendivalimistest.

11.45 – tundub, et varsti hakkab midagi juhtuma. Jalutan kontserdisaali poole. Teed

tunnustasin. Ei mäleta, et oleksin saanud.

13.15 – intervjuu Kuku raadiotele. Muu hulgas pean vastama, kas pooldan kehtivat presidendivalimiste korda või eelistaksin otsevalimisi. Mõtlen, et see on sama hea, kui küsida, kas mulle meeldib rohkem punane või valge vein. Oleneb, mida põhiroaks pakutakse. On selge, et kui peaksime otsevalimiste teed minema, tuleb ka põhiseaduslike

Head eakatepäeva!

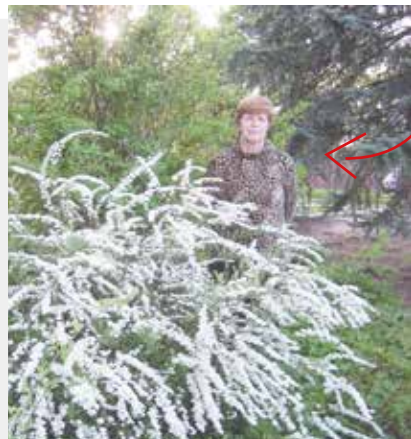

Oktoobrikuu alguses tähistatakse rahvusvahelist eakate päeva. Sotsiaaldemokraadil on siiralt hea meel, et Eesti eakad on igapäevases elus järjest ettevõtlikumad ja aktiivsemad. Tunnustame vanemate inimeste panust ühiskonda!

Hea Tartu sotsiaaldemokraat!

Tartu piirkonna üldkoosolek toimub 5. novembril kell 11.00 Dorpati Konverentsikeskuses (Turu 2, Tartu).

Palume oma osalemisest teada anda hiljemalt 3.novembriks helen.hade@sotsdem.ee või 5656 6302.

Võitja!

Maksa liikmemaksu ja sõida Brüsselisse Marju Lauristinile külla!

Sellel aastal loositakse kuni sügiseni erakonna liikmemaksu maksjate vahel välja reise Brüsselisse.

Septembrikuu loosi võitja on Maiu Lepik Valgast. Maiu töötab surnuaias ja on usin erakonna liige.

Oma võidust kuuldes hõiskas ta naerda. „Laupäeval just sõbrannadega naljatasime, et maksime seekord liikmemaksu arvuti teel ja nüüd sõidame Brüsselisse. Ja näe, kohe tuligi võit!“

Erakonda astus Maiu mitmeid aastaid tagasi, kui see veel Rahvaliidu nime kandis. „Mul paljud tutvusringkonnast kuulusid Rahvaliidu ja sellest ajast olen ka erakonna liige. Kuna töotan surnuaias, siis rõõmus sotside seltskond on hea vaheldus.“

Erakonnakaaslastele soovis ta kõike head ja tegusat sügist.

KAS SUL ON LIIKMEMAKS MAKSTUD?

Liikmemaksu maksmine ei ole mitte ainult poliitiliseks tegevuseks, vaid annab sulle võimaluse kaasa rääkida erakonna arengudes. Liikmemaksu tasumisega tead oma poliitilist tegevust ja tegevust erakonnas.

Liikmemaksu suurus:

5 eurot aastas – töötutele, pensionäridele, õpilastele ja üliõpilastele;
10 eurot aastas – isikutele, kelle sissetulek on alla 1000 euro aastas kalendriaastas;
20 eurot aastas – isikutele, kelle sissetulek on üle 1000 euro aastas kalendriaastas.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond:

EE711010022000260009 SEB Panga,
EE762200221015674174 Swedbankis.

SINU PANUS LOEB!

Sotsiaaldemokraatlik erakond - 111

Sotsiaaldemokraatlik Erakond tähistas 8. septembril 111. sünnipäeva! Revolutsioonilisel 1905. aastal alguse saanud Eesti sotsiaaldemokraatlikust liikumisest on tänaseks välja kasvanud Sotsiaaldemokraatlik Erakond. Punaseid telke leidus tol päeval nii suuremates linnades nagu Tallinn, Tartu ja Pärnu kui ka väiksemates kohtades maakondades üle Eesti - inimestel oli võimalus rääkida poliitikutega Eesti ühiskonnast, pakuti torti ja kringlit.

Tallinn

Pärnu

Tallinn

Tartu

Ristsõna

Ristsõnad

	Üks SDE piirkondadest	Linn Soomes	...särk	Meri (inglise k.)	Väga tahtma	Kallis (inglise k.)								
Tähistasid hiljuti erakonna 111. sünnipäeva							Juhan-Mart Salumäe: pole oluline, mis värvi on kass, ... 							
Kuld			Ühest ainek koosnev VASTUS											
Uushõbe			○											
Tänav (prants. k.)			○	Argoon Kunstnik ... Vabbe (1892-1961)										
Ehk		Vaat Kirjanik (1890-1952)	○			...teadus (geo-graafia)		Luuletaja ... Beier	Jalgpalli-klubi Madridi ...	Jood	Joonlaste esilisa		10 cm	
Proua, emand			○				SDE Saaremaa piirkonna esimees Näitleja					500. Kolle		
Samuti (inglise k.)			○		Mehenimi Maakond USAs California osariigis					SDE Viljandi valla osakonna esimees Vork (inglise k.)				
Araabia mehenimi			○	SDE juhatusel liige ... Mikko Kala									Numerus	
	Ajastu SDE Viljandi linna osakonna esimees (pildil)		○			"... nägin ma Eestimaad" Teatekiri					Estonian Air Endine Prantsuse münd			
Sekund		SDE esindaja Mustamäe linnaosa halduskogus Nägus	○						Tele Kokkulepe			Reede SDE Rapla osakonna esimees ... Mäng		
Kollektiivi aktiivseim osa			○				Ultra light SDE halduskomisjoni esimees ... Toomesaar			Kongo Demokraatlik Vabariik "Merkuuri ..." (A. Paju romaan)				
Naisenimi			○	Negative income tax Tšehhi rahvus-kangelane				Toos, karp, kapsel Irvitus					Korrata!	
United Nations			VASTUS jätkub SDE ... osakonna esimees R. Uukkivi	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
Torm					SDE Paide osakonna esimees ... Pihelgas Televisioon						Nikkel Tund			
Täpitäht		Samm Verte				Rooma 4 H naaber			Kitsas ...-mail					
SDE Maardu osakonna esimees ... Kislov				Plaatjas puitmaterjal										

EESTI RAHVA RISTSÕNAD

RISTIK

EESTI RAHVA RISTISÕNAD
RISTIK